

BIBLIOTEKA
SHTETIT

85H-32

9.61

AHMET
GOLEMI

TREGIME
DHE SKICA

ELEKTRICISTI
I TURNIT

891-983-32

q. 61.

AHMET GOLEMI

R

ELEKTRICISTI I TURNIT

(Tregime dhe skica)

~~56271~~

34924

BIBLIOTEKA E SHETIT
GJIROKASTER

SHTËPIA BOTUESE «NAIM FRASHËRI»

duke bërë një rrugë me zigzage. Era e ftohtë, e furishme që na frynte përballë na e përplaste shiun në fytyrë. Atëhere na dukej sikur dikush na qëllonte me fije të holla kamzhiku.

— Mirë që po ngjitemi, por a do të ketë ndonjë vend të përshtatshëm për të vendosur çadrën?
— pyeti Artani.

— Ka. Në majë ka — pohoi me ngulm Abazi, që vazhdonte të printe rrjeshtin tonë të shkurtër.

Artani dhe unë ngritëm supet. Përgjigjja e tij kaq e vendosur, padurimi i tij për të arritur majën sa më parë na çuditën.

Kishte kaluar një kohë e gjatë që po ecnim. Shpatullat na ishin qullur nga djersa aq sa na bëhej se shiu që binte na përshkonte mushamatë dhe na futej në trup. Kur mbërritëm atje mbetëm si të shtangur. Vendi ngjante me një dhomë të rrumbullakët pa çati. Dukeshin gjurmë të lëna nga njerëz që kishin jetuar kohë më parë. Gropa ishte punuar me kujdes. Dy gurë kishin mbetur ende në vendin ku qe ndezur zjarri. Përdhe qe rrëzuar një gavetë. Ajo qe gërryer nga shirat. Shiu filloi të pakësohej. Nga veriu shtriheshin male dhe vargmale të larta. Nga jugu poshtë male dhe pyje, dhe pak më tej Korabi që, si një babagjysh me gunën e bardhë shekullore në krah, hidhte vështrimin e rëndë përreth. Ndërkaq Abazi u ul ngadalë, preku lehtë me gishtërinj gurët, i lëmoi ato me përkëdhelësi posi kokat e dy fëmijëve, mori në duar gavetën, e mbajti gjatë atë si për t'i numruar gropëzat, e vuri sipër gurëve që ishin vendosur kastile për të, ndejti ca ashtu i menduar, dhe pastaj po me ngadalë u ngrit si për të kërkuar diçka rreth e

rrotull. Ai vuri në pëllëmbën e dorës së djathtë ca gëzhoja, që i gjeti në një anë, kurse me dorën tjetër i prekte ato lehtë, si për t'u hequr baltën dhe ndryshkun e zënë prej vitesh.

Artani dhe unë e vështronim përgjegjësin e grupit me kërsëri. Tani shiu kishte pushuar. Nga malet e larta përtej u ngrit një napë e bardhë mjegulle. Pas pak Abazi u afrua buzë gropës dhe si nga një post vrojtimi treti vështrimin poshtë.

Unë hapa shpejt çantën, nxora shishen dhe ja dhashë. Ai e mori, rrëkëlleu ca gllënka dhe ma dha përsëri mua, e unë Artanit.

— E more djema! Kalojnë vitet dhe koha qenka e pafuqishme për të na bërë që të harrojmë sadopak ngjarjet që kemi kaluar në ditët e stuhishme.

E kuptuam! Ishte e qartë që ky vend i sillte ndër mend ngjarje të jetuara vite më parë. E lutëm të na tregonte. Abazi ngriti dorën, e kaloi nëpër flokë dhe nisi tregimin:

«Atëhere që janar. Batalioni ynë kishte marrë urdhër nga shtabi i brigadës që të kryente një detyrë me rëndësi. Për këtë duhej të marshonim sa më shpejt të qe e mundur drejt veriut. Dhe kështu bëmë. Po hitlerianët, të sinjalizuar e të ndihmuar nga forcat e Ballit po na ndiqnin këmba-këmbës. Ata ishin shumë. Po ne s'e kishim hallin atje. Detyra jonë që të marshonim drejt veriut. Ndaj i shmangeshim ndeshjes me ta. Forcat e shumta armike mundën të na rrethonin në brendësi të pyllit me ahe të motshëm. Atëhere krisi pushka. Mbas një lufte të rreptë që zgjati afro dy orë, ne mundëm ta çanim rrethimin. Por ata vazhdonin të na

ndiqnin dhe kishin prapë mundësi të na rrethonin. Unë, Taxhedini, që ishte një partizan i lindur e i rritur këtyre anëve dhe Anifja, një partizane që sapo i kishte mbushur të tetëmbëdhjetat, ishim caktuar në praparojë. Ne, më tepër se batalioni e ndjenim ndjekjen e armikut që s'na ndahej për asnjë çast. Dy herë u bëra gati të jepja urdhër për të zënë pritë dhe për të qëlluar pararojën e tyre që na qe afruar. Dhe të dyja herët Taxhedini m'u lut të prisnim dhe pak. Ai diç bluante në kokë. Dhe ja, në të dalë të pyllit, ai na tha: «Kam mendue që ne të marrim një rrugë tjetër nga ajo e batalionit. Vërtet që ne do të vemë në rrezik veten, por do t'i japim kështu rastin batalionit të mënjanohet nga ndjekja dhe të ketë kohë të marshojë i sigurt përpara».

Pastaj ai pa një copë herë nga unë, si për të marrë aprovimin tim dhe i hodhi një sy pyetës Anifes. Por ajo e vështroi Taxhedinin me kurajë dhe u kthye nga unë:

«Së bashku e morëm detyrën dhe së bashku do ta çojmë deri në fund».

Heshtëm përpara qëndrimit të saj.

«Mirë, — shtoi Taxhedini, — për nja dyqind-treqind metra do të dalim nga pylli dhe atëhere ata s'do ta kenë të lehtë me ne». — Dhe morëm rrugën nga filloi të na udhëheqë ai.

Mbrëmja vinte e bëhej përherë më e errët, si për të na fshehur më mirë nga sytë e etuar të armikut. Frynte një erë e fortë që lëkundte degët e vjetra të lisave shekullorë. Hera-herës dëgjonim që sipër kokave tona atë «krrakun» e thatë që nxjerr dega e thyer duke rënë poshtë. Kërkëllima

e saj bashkohej me fishkëllimën e plumbave që na kalonin pranë që pastaj era i merrte dhe i çonte larg. Herë pas here qëllonim dhe ne me automatikë për ta tërhequr armikun nga vetja dhe për ta larguar nga rruga që kishte marrë batalioni. Tani po dilnim nga pylli, që na kishte mbrojtur me drurët e tij trupmëdhenj dhe po kalonim në një gurishte. Era nisi të na rrihte përballë. Vendi ishte krejt i zhveshur. Taxhedini na dha zemër:

«Do t'i ngjitemi Kunorës nalt në majë. Atje do të jemi ma të mbrojtun».

Unë e Anifja ishim të një mendjeje me atë.

«Tashti do ta kuptojnë që janë gënjeje, kurse batalioni ka shkue larg, — shtoi Taxhedini. — Nga kjo ata do të tërbohen edhe ma shumë. Po ne, atje në majë, do t'i mbajmë gjer në fishekun e fundit».

«Gjer në fishekun e fundit» — thamë instinktivisht dhe unë me Anifen.

Dhe nisëm ngjitjen. Taxhedini printe. Poshtë u dëgjuan zëra të zemëruar dhe të shtëna të shumta në drejtimin tonë. Ne s'ju përgjegjëm.

Taxhedini e priste drejt udhën. Nga vështirësia e ngjitjes ndjenim se kishim të bënim me një të përpjetë të madhe. Ecnim fare pranë njëri-tjetrit. Plumbat na fishkëllenin herë pranë, e herë larg. Ata gjuanin më tym. Ata ishin përhapur rrëzë kodrës në formë gjysmë unaze dhe i ngjiteshin asaj duke e mbyllur përherë e më tepër rrethin. Ne vazhdonim të ecnim. Anifja për një çast e prishi drejtpëndrimin. Unë që isha pranë saj e mbajta që mos të rrëzohej. Me sa dukej një plumb qërr e kishte goditur në trup. Po ajo s'pipëtiu, as «oh» nuk tha.

«Mbahu, motër» — i thashë, me zërin që më dridhej nga frymëmarrja e shpeshtë. Atëhere dhe Taxhedini ndaloi.

«Ju ngjituni. Unë do t'u zë pritë mu këtu» — tha Anifja e vendosur.

«Jo, — tha Taxhedini, — atje, nalt në majë, të tre gjer në fishekun e fundit» — dhe e rrëmbeu Anifen në krahë. Unë nxora automatikun para gjoksit dhe u bëra gati të qëlloja në inat e sipër, por zëri burrëror i Taxhedinit ma preu hovin:

«Duro dhe pak, — më tha, — që ta marrim hakun mirë».

Dhe nisëm prapë ngjitjen e lodhshme. Errësira që po mbulonte vendin sikur mundohej të na mbronte nga armiqtë e egërsuar. Një copë herë e mbajta dhe unë Anifen në krahë. Nga kërciri i këmbës së djathtë që sipër gjurit, i rridhte gjak. Ecëm dhe ca ashtu derisa ngjitja na u vështirësua shumë. Tani ngjiteshim me këmbë e me duar. Me ndihmën tonë po zvarrisej dhe Anifja. Pas pak, përveç fishkëllimës së rreptë të erës nuk dëgjuam gjë tjetër. Gjermanët kishin heshtur së qëlluari. Kushedi ç'kishin menduar.

Po ne kishim mbërritur në majë.

— Ja këtu, — dhe Abazi i hodhi përsëri një vështrim rreth e qark vendit. — Dhe atëhere po kështu qe i gërmuar. Zëmë shpejt pozicionet, ja atje Taxhedini, pak më tej Anifja dhe kështu pritëm rreth dhjetë minuta, njëzet, tridhjetë...

Përveç fishkëllimës së erës, që lëpihej nëpër faqet e gurta të shkëmbinjve, s'dëgjohej gjë tjetër.

«S'ua mban të vijnë» — tha me inat Taxhedini.

Heshtje. Era vazhdonte të na ngacmonte veshët me fishkëllimën e saj.

«Mos duan të na zënë të gjallë!» — tha më pas Anifja.

«Të gjallë! — u hodh e tha Taxhedini, — jo, besa, të gjallë jo!» — dhe preku me gishtërinjtë e ftohtë fishekët që i kishte në karikatoren e mbërthyer për mes, hoqi një prej tyre, e mbajti ca në dorë, pastaj me lëvizje të ngathëta, zbërtheu kapakun e xhepit të xhaketës partizane, la fishekun brenda dhe po me ngathësi e mbërtheu prapë.

Bashkë me Anifen ndoqëm me vështrim të dhimbsur veprimet e tij. Thashë që Taxhedini s'kishte shumë që ishte bashkuar me batalionin tonë dhe s'kisha pasur kohë ta njihja mirë. «Ndoshta, — mendova, — Anifja e njeh më shumë nga unë». Po ajo kishte vënë dorën mbi buzë dhe mundohej të mbante ngashërimin. «Ç'i kujton vallë. — mendova, — shamia e bardhë e mëndafshtë, e qëndisur me gonxhe trëndafili në ngjyrë të kuqe, që Taxhedini po mbante në duar? Mos vallë dhe ajo në këto çaste e kishte vënë ndjenjën e saj të çiltër para një prove si Taxhedini?! A dashuronte dhe ajo?!»

Për nder, që në ato çaste s'mendoja për vete. Vërtet që në shtëpi kisha lënë gruan me dy fëmijët, po për ato e kisha lodhur mendjen qysh se vendosa të dal malit. Pastaj e dija se, kur të çlirohej vendi, për ta do të kujdesoheshin shokët e mi, do të përpiqeshin komisarët. Taxhedini ishte i ri, trim dashuronte. Anifja e re, dhe ajo trimëreshë, ndoshta ende pa ja hapur zemrën dikujt. Këta duhej të jetonin ende, të bashkoheshin me shokët e

batalionit dhe të luftonin përkrah tyre, të luftonin dhe të fitonin, që Taxhedini ta jetonte ëndrrën e dashurisë së tij, ndërsa Anifja të dashuronte. Sa ma donte zemra që ajo për shortin e saj të kishte një djalë si Taxhedini!

«Ç'ke, Anife?» — i thashë ngadalë.

Ajo më ishte afruar pranë dhe matej të më thoshte diçka, që për të duhej të ishte me shumë rëndësi.

«Lëre Taxhedinin të shkojë. Të dy ne i mbajmë me zjarr këndeje, kurse ai le të zbresë nga ana tjetër. Mbase shpëton!» — më tha pas pak.

I hodha krahun në sup dhe e tërhoqa më pranë vetes.

«Dëgjo këtu, — i thashë me ton prindëror, — sa fishekë ke?»

«S'e di me saktësi, po ja ku i kam» — dhe më pa me habi duke më treguar karikatorët.

«Mirë. m'i jep gjysmat!»

M'i mbërtheu sytë me rreptësi, si të donte të thoshte: «Pse më kërkon atë që s'mund të ta jap!»

«Taxhedini duhet, po dhe ti, motër, do të shkosh me të. Ju jeni ende të rinj» — i fola miqësisht.

«Jo, — kumboi në çast zëri burrëror i Taxhedinit, — unë do të mbetem këtu. Ju keni bujtë në krahinën tonë. Më përket mue ta mbaj me zjarr kunorën. Dhe ta shifni po s'e mbajta. Kështu asht e thana. Ju shkoni këndeje. Ndoshta ata poshtë s'e kanë mbyllun ende rrethimin!»

Ishte i vendosur. I kishte dëgjuar fjalët që kishim shkëmbyer unë me Anifen dhe tani priste të aprovonim dëshirën e tij. Mbeta ngushtë. Si të

veproja! Mallëkova njëmijë herë veten që në zgjedhjen e praparojës nuk kisha marrë njerëz të moshuar. Doja të mendoja, të isha më i qetë, që vendimi që do merrja të mos më rëndonte ndërgjegjen. Ndaj hodha dhe një herë vështrimin rreth e qark. Era vazhdonte avazin e saj. Lart, retë të ngarkuara me reshje davariteshin ngadalë. Herë-herë, vende-vende yjet ndrisnin si llambushka të verdha që luhateshin lehtë.

«Hajdeni, — u fola me dashamirësi, — vëriini këtu gjithë fishekët!»

Në fillim ngurruan të dy, po kur më panë mua që zbërtheva i pari rripin e karikatorëve u çelën në fytyrë. I mbloodhëm të gjithë fishekët mbi një shami që Anifja shtroi pranë këmbëve tona.

«Kemi më?» — pyeta unë.

Taxhedini m'i nguli sytë rreptë.

«Nuk duhet të na shkojë asnji plumb kot. Nji plumb ma tepër do të thotë tashti një anmik ma pak. Më kupton, vëlla!»

Atëhere ai zgjati dorën, e toku fort me timen, si për të thënë: «fjalë burrash» dhe e mbajti ca ashtu të shtrënguar. Pastaj zbërtheu kopsën e xhakaventos, nxori fishekun dhe e la të pushonte pranë të tjerëve. Mbas tij Anifja uli sytë e drojtur, futi dorën në xhepin e pantallonave dhe e nxori prapë. Në dorë shtrëngonte diçka. Të dy me Taxhedinin i mbajtëm sytë te gishtat e saj të mbledhur.

«Megjithatë, — tha ajo si me ankim, — sikur të mbanim nga një s'do të qe gjë e madhe» — dhe e la fishekun e saj në shami.

Mbeta i shtangur dhe e mbajta gjatë vështri-